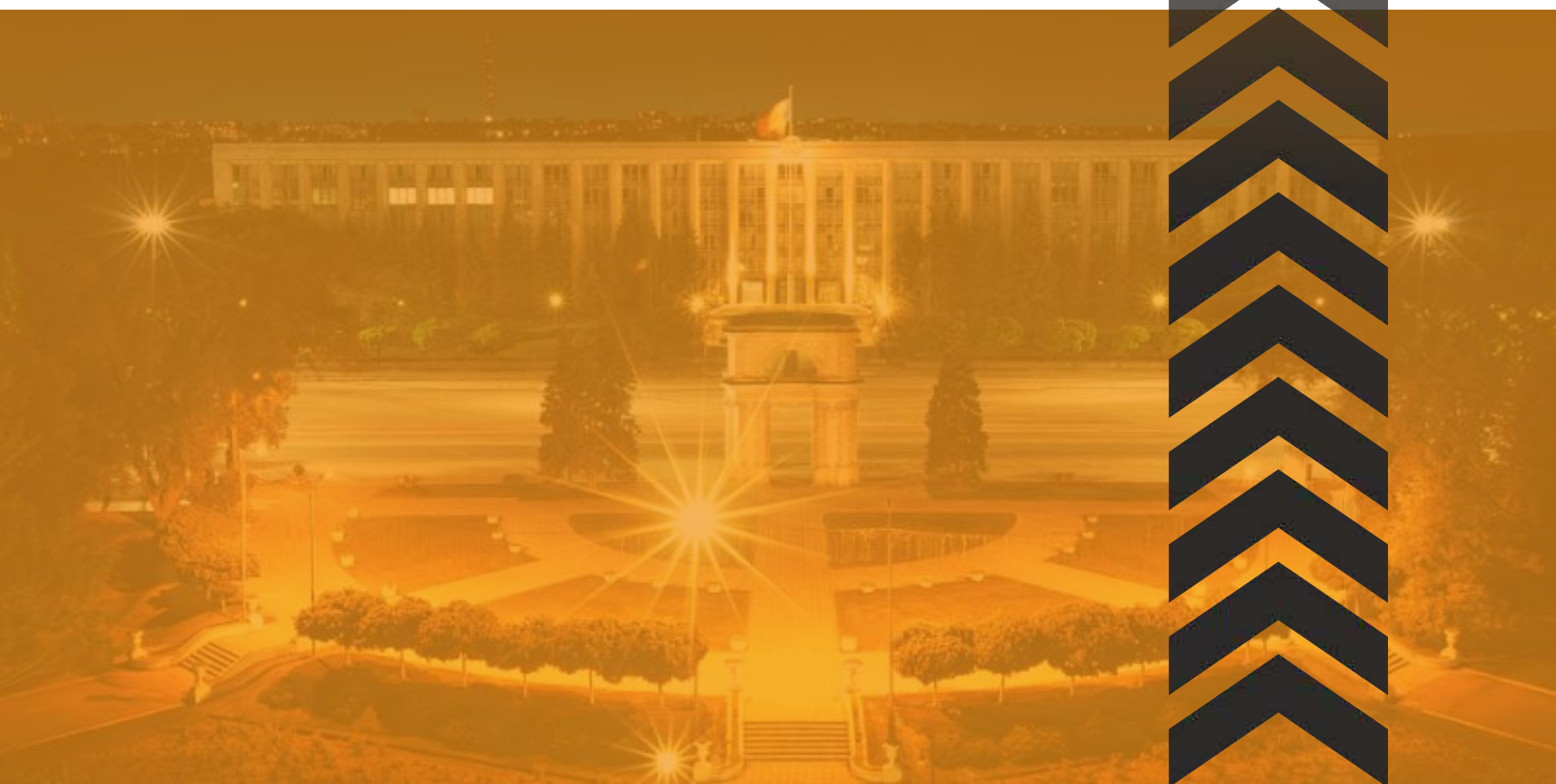

RAPORTUL ALTERNATIV

privind implementarea Convenției
cu privire la drepturile copilului în
Republica Moldova

Chișinău, 2017

Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF) este o rețea de 86 de organizații neguvernamentale de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv din regiunea transnistreană. APSCF acționează pentru crearea unui cadru coerent și funcțional de dezvoltare a factorilor de decizie, a mecanismelor și practicilor de implementare, asigurând respectarea și protecția reală a copilului și familiei.

MEMBRII APSCF:

A.O. „Orhideia” • A.O. „Picături de suflet” • A.O. „Compașiune” • A.O. „Copil-siguranță-cămin” • A.O. „Frunza Codrului” • A.O. Părinților și Pedagogilor • A.O. Pedagogilor și Părinților „Speranța” • A.O. Pentru tineret „Noi pentru viitor” • A.O. Prichindel • A.O. Suflet de lumină • A.O. Viitorul • Academia Duminicală pentru Copii și Părinți „2 ore + 3 iezi” • Adeona • Ajutor Copiilor • Alături de copil • Alter-Ego • Amici Dei Bambini, Moldova • Artizana • ASCHF Peresecina • Asociația Asistenților Paternali Profesioniști • Asociația de Reabilitare și Integrare a Copiilor Nevăzători „PRO-ARIS” • Asociația de Sprijin a Copiilor cu Dizabilități „Paradis” • Asociația de Susținere a Copiilor cu Cerințe Speciale • Asociația Dezvoltarea Durabilă Mileniul III • Asociația Familiilor MonoParentale - AFMP • Asociația Femeilor „Inițiativa” • Asociația Părinților și Pedagogilor „Vatra” • Asociația Părinților, Pedagogilor și Copiilor „Prosperare” • Asociația pentru protecția Copiilor de Vîrstă fragedă Aflați în Dificultate • Asociația psihologilor Tighina • Asociația Reabilitării Copiilor cu Fenilcetonurie - ARC-PKU • Ave Copiii • Avîntul • AZI • Baștina • Călăuza • Caroma Nord • Casiopeea • CCF Moldova - Copil, Comunitate, Familie • Centrul Speranța • Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova • Centrul de plasament de zi de tip familial „Mihaela” • Centrul de Reabilitare a copiilor cu Necesități Educaționale Speciale • Centrul de Servicii Sociale pentru Copil și Familie • Centrul de Tineret și Adolescenți Mateuți • Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada” • Centrul juridic de protecție a copiilor „Epitrop” • Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii • Centrul pentru Copii și Tineret „Bineva” • Centrul pentru educație și reabilitare a adolescentilor „Adolescentul” • Consiliul Municipal al Tinerilor și Copiilor din Hîncești • Demos • Deschidere • Dragostea Îvinge • Drepturile Copiilor • Femeia și Copilul - Protecție și Sprijin • Filiala din Moldova a Fundației Stichting Dorcas Aid International • Filiala Sîngerei a Scauților din R. Moldova • Generația Mea • Generația Mileniului III • Încredere • INTECO • Junimea în activitate - JUNACT • Keystone Human Services International Moldova Association • Mass media pentru copii • Misiunea Sociala „Diaconia” • Nicolida-Nord • Oamenii pentru Oameni • Parteneriate pentru fiecare Copil • Pentru copii și tineret cu disfuncții locomotorii „STOICII” • Poarta Deschisă • Prietenii Copiilor • PRIMA • PRO Asistență și Dezvoltare Comunitară • Progres prin Alternativa • Promotorii Noului • Reprezentanta „SOIR-MOLDOVA” • Reprezentanta din Republica Moldova a Fundației „Terre des hommes” • Sănătate pentru Tineri • Speranța • Sprijin și Speranță • Tinerii Pentru Cristos Moldova • Verbina • Viitorul Copiilor Noștri „VICON” • Vis-Viitor-Integrare • Б.Ф. Сердце • Женская Инициатива • Родолюбец • Тираспольская Ассоциация семей детей инвалидов

BMZ

Federal Ministry
for Economic Cooperation
and Development

Această publicație a fost editată cu susținerea financiară a Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei în cadrul proiectului „Voci Unificate pentru Copii”.

©APSCF 2017. Nici un fragment din această publicație nu poate fi reprodus fără a se menționa titlul, autorul / editorul și anul publicării.

CUPRINS

page 2	Ce trebuie făcut?
page 6	Introducere
page 7	Principalele domenii de interes și recomandări
page 7	Măsurile generale de implementare
page 9	Principii generale
page 10	Violența împotriva copiilor
page 12	Mediul familial și îngrijirea alternativă
page 14	Dizabilitate, servicii elementare de sănătate și bunăstare
page 16	Educație, agrement și activități culturale
page 19	Măsuri speciale de protecție
page 21	Resurse

CE TREBUIE FĂCUT?

de Mariana IANACHEVICI, Președintele APSCF

Raportul alternativ al APSCF privind respectarea drepturilor copilului în Republica Moldova demonstrează că autoritățile nu depun toate eforturile posibile pentru a proteja copiii din Republica Moldova în conformitate cu cele mai bune practici internaționale. Resursele limitate nu pot servi drept scuză, deoarece în majoritatea cazurilor alocarea insuficientă de fonduri pentru protecția copiilor generează costuri economice și sociale suplimentare în alte domenii. Mecanismul statal rigid de alocare a fondurilor și lipsa unui dialog incluziv cu organizațiile societății civile reprezintă obstacole suplimentare în calea unei potențiale cooperări de succes care să aducă beneficii copiilor din Republica Moldova. Instituțiile trebuie să folosească la maximă capacitate resursele umane și expertiza dezvoltată de ONG-uri, prin angajarea lor activă în prestarea de servicii și elaborarea de politici.

Acest raport alternativ include o listă detaliată de recomandări formulate în baza experienței proprii în calitate de practicieni, a cercetărilor efectuate de UNICEF și de către alte organizații internaționale, precum și în baza Indexului de Protecție a Copilului, un proiect comun al [ONG-urilor] World Vision și ChildPact, la activitățile căruia am contribuit activ. Înainte de a prezenta recomandările noastre, aș dori totuși să evidențiez anumite probleme care necesită atenția imediată a autorităților din Republica Moldova, subliniind faptul că presupusa lipsă de fonduri nu poate fi o scuză pentru stat atunci când acesta din urmă nu reușește să protejeze drepturile celor mai mici cetățeni ai săi.

Ascunderea costurilor

Copiii instituționalizați aparțin în majoritatea cazurilor uneia din următoarele două categorii: fie provin din familii nevoiașe, care nu pot să îi întrețină, fie prezintă anumite dizabilități. Însă instituționalizarea acestor copii nu este o soluție adecvată a problemei și ar putea fi evitată în cazul în care ar fi acordată o asistență structurală adecvată. În principiu, dreptul la asistență este recunoscut de legislația națională, însă chiar și atunci când este acordată, această asistență nu este suficientă pentru a acoperi nevoile reale ale beneficiarilor.

Un număr însemnat de copii păstrează legătura cu membrii familiei atunci când sunt instituționalizați, iar aproape 80% dintre ei se reîntorc în familiile biologice sau extinse atunci când sunt dezinstituționalizați, de obicei la vârsta de 16 sau 17 ani. Aceste date pun la îndoială motivul pentru care au fost dați în grija statului. O asistență financiară corespunzătoare, împreună cu acordarea unui sprijin specializat în caz de dizabilitate, poate preveni eficient instituționalizarea copiilor, mai ales dacă este completată de sistemul de asistență maternală atunci când este cazul. Instituționalizarea copiilor produce atât costuri sociale, cât și economice și ca-atare nu-și mai are locul în Moldova contemporană.

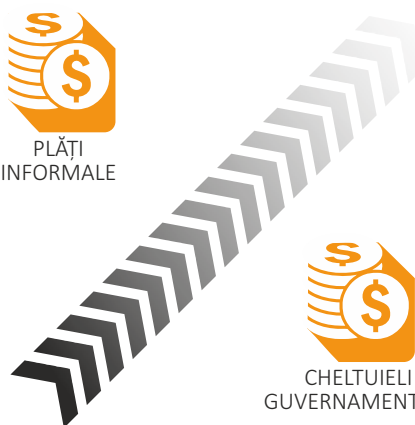
Un alt sector în care există costuri ascunse este cel al educației. Conform datelor disponibile, plăți formale și informale sunt efectuate de aproape toți părinții elevilor. Volumul plăților informale în educație este comparabil cu cel al cheltuielilor guvernamentale în acest sector. Rezultă că avem un mecanism de finanțare al educației publice care există în paralel cu finanțarea oficială și care a devenit o componentă a sistemului educațional, acceptată la nivel social, dar care creează condiții pentru discriminare și presiuni nejustificate într-un cadru care, conform legii, ar trebui să fie gratuit pentru toate păturile sociale. Prin finanțarea insuficientă a sistemului național de educație și prin ignorarea practicilor informale de finanțare, statul nu reduce costurile, ci pur și simplu le ascunde. Autoritățile statale trebuie să își asume toată responsabilitatea pentru sistemul educațional. Numărul de copii în declin cauzat de tendințele demografice curente și de fenomenul imigraționist creează condiții propice pentru reforme structurale care să sporească eficacitatea instituțiilor educaționale și a programelor implementate. Motoul “Nu irosiți o criză bună” poate că sună cinic, dar cu siguranță este aplicabil sistemului educațional al Republicii Moldova în etapa actuală: scăderea drastică a numărului de elevi înmatriculați și programul de închidere a școlilor trebuie să devină o oportunitate pentru a reforma sistemul nostru educațional.

UN NUMĂR ÎNSEMNAT DE COPII INSTITUȚIONALIZAȚI PĂSTREAZĂ LEGĂTURA CU MEMBRII FAMILIEI. APROAPE 80% DINTRE EI SE REÎNTORC LA FAMILIE ATUNCI CÂND SUNT EXTERNAȚI DIN INSTITUȚII.

PLĂȚI
INFORMALE

CHELTUIELI
GUVERNAMENTALE

EXISTĂ UN MECANISM DE FINANȚARE AL EDUCAȚIEI PUBLICE PARALEL CU FINANȚAREA OFICIALĂ - VOLUMUL PLĂȚILOR INFORMALE FĂCUTE DE CĂTRE PĂRINȚI ESTE COMPARABIL CU CEL AL CHELTUIELILOR GUVERNAMENTALE.

De la legislație la implementare

Fie că este vorba de instituționalizare, educație, munca copiilor sau justiția juvenilă, elaborarea cadrului legal necesar este o chestiune importantă. Totuși, aceasta nu este suficientă. Într-adevăr, în ultimii ani, Guvernul Republicii Moldova a introdus un șir de hotărâri cu privire la protecția copiilor, însă nu a acordat suficientă atenție și resurse pentru implementarea acestora. Lipsa de fonduri este, iarăși, dată drept scuză, dar finanțarea insuficientă a sistemului de protecție a copiilor generează costuri sociale și economice considerabile pe termen lung.

Pentru asigurarea implementării complete a legislației cu privire la protecția copiilor, două aspecte au o importanță deosebită: consolidarea capacităților și standardele de calitate. Pe de o parte, specialiștii din diferite instituții de stat trebuie să fie instruiți corespunzător cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru a aborda cazuri de vulnerabilitate infantilă. Spre exemplu, învățătorii trebuie să beneficieze de formare în domeniul educației incluzive, cu privire la modalitățile de lucru cu copiii cu dizabilități, cu privire la modurile de abordare a cazurilor în care există o suspiciune rezonabilă că victima violenței domestice, muncii forțate sau altor abuzuri este copilul. Formarea specialiștilor în cadrul unor programe centrate pe copii trebuie să cuprindă și instituțiile de stat care nu au de-a face exclusiv cu copii, inclusiv colaboratorii de poliție și membrii sistemului judiciar (procurori, anchetatori, avocați, etc.). ONG-urile organizează ocazional astfel de cursuri de instruire de scurtă durată pentru specialiștii din diferite structuri de stat, dar astfel de eforturi de consolidare a capacităților trebuie să fie încorporate structural și în instituțiile de stat.

În cele din urmă, pentru a asigura că toate instituțiile de stat lucrează pentru protecția intereselor copiilor, trebuie să fie implementate standarde de calitate și mecanisme de control corespunzătoare. Acestea din urmă sunt importante și pentru asigurarea unei cooperări eficiente cu sectorul ONG-urilor.

Cooperarea statului cu societatea civilă se rezumă deseori la transferul de responsabilitate: statul este mulțumit că cineva prestează astfel de servicii. Dar angajamentul autorităților naționale și locale nu trebuie să fie diminuat din cauza prezenței ONG-urilor. Din contra, autoritățile trebuie să monitorizeze, să coordoneze și să asigure în continuare coerența și calitatea serviciilor prestate. Responsabilitatea contează și, în mod fundamental, statul nu trebuie să renunțe la angajamentul său de a proteja drepturile copiilor în speranța că cineva va avea grijă de soluționarea problemei.

IMPLEMENTAREA COMPLETĂ A LEGISLAȚIEI
CU PRIVIRE LA PROTECȚIA COPIILOR

STANDARDE DE CALITATE

ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII

Implicarea societății civile, asumarea responsabilității

Raportul alternativ prezintă amănunțit multe alte probleme, oferind detalii, statistici și recomandări cu privire la politicile relevante. Republica Moldova are de învins multe obstacole în sectorul protecției copiilor în condiții foarte dificile. Mai mult de 50% din copiii din Republica Moldova cresc fără unul sau ambii părinți. Aproape 20% din copiii Republicii Moldova sunt exploatați prin muncă; o pătrime din copii încep să lucreze înainte să împlinească vârsta de 11 ani. Sute de copii din Moldova sunt, anual, victime ale infracțiunilor de natură sexuală. Noile instrucțiuni, precum și creșterea gradului de conștientizare au contribuit la creșterea numărului de cazuri de abuz raportate. Violența domestică reprezintă o mare problemă pentru copiii moldoveni: societatea civilă, dar și organizațiile de stat și cele religioase trebuie să se implice activ în campanii de sensibilizare cu scopul de a face inacceptabilă, din punct de vedere social, orice formă de pedeapsă corporală și abuz psihologic asupra copiilor.

MAI MULT DE 50% DIN COPIII DIN REPUBLICA MOLDOVA CRESC FĂRĂ UNUL SAU AMBII PĂRINȚI.

COPII EXPLOATAȚI PRIN MUNCĂ

Multe rămân a fi realizate. Este necesară cooperarea activă dintre organizațiile societății civile și autoritățile de stat atât în elaborarea de politici, dar și în faza de implementare a acestora. Partenerii internaționali trebuie să facă tot ce le stă în puteri pentru a sprijini astfel de cooperări. De asemenea, implicarea activă a cetățenilor Republicii Moldova este necesară pentru a cere implementarea reformelor ce țin de protecția drepturilor copiilor, subiect care este foarte rar în atenția mass-media și care este atât de ușor pus pe planul doi din cauza luptelor interne din mediul politic turbulent al Republicii Moldova. Este o cale lungă, dar trebuie s-o parcurgem împreună, pentru bunăstarea și fericirea copiilor din Moldova.

INTRODUCERE

Raportul alternativ este o inițiativă a Alianței ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (ASPCF) din Republica Moldova care a intenționat să prezinte o meta-analiză a respectării drepturilor copilului din țara noastră.

Raportul de față reprezintă un scurt rezumat al raportului inițial prezentat la 20 Noiembrie 2016 și acoperă perioada de la 1 ianuarie 2009 până la 31 decembrie 2014. Pentru unele aspecte au fost luate în considerare și informații din anii 2015 și 2016. Raportul acoperă aproape toate cluster-ele, cu atenția specială acordată implementării recomandărilor Comitetului pentru Drepturile Copilului date începând cu 30 Ianuarie 2009.

Elaborarea raportului inițial a durat mai mult de jumătate de an și a fost constituită din două etape mari: 1) colectarea datelor din fiecare cluster, și 2) analiza și sinteza datelor colectate de către experți pentru fiecare cluster, eforturi urmate de lucrări de redactare. Datele au fost colectate în grupuri de către ONG-uri interesate de un anumit cluster, cu 1 sau 2 ONG-uri responsabile de coordonarea procesului. Procesul a fost unul public, în aceste grupuri având posibilitatea de a participa și organizațiile care nu fac parte din ASPCF.

Participarea copiilor în acest proces nu a fost luată în considerare deoarece un raport al copiilor era deja în faza de redactare.

Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei are 86 de ONG-uri membre care activează preponderent în Chișinău și suburbiile acestuia. Majoritatea dintre ele activează în cadrul unor proiecte mici, oferind în special servicii sociale unei anumite comunități. Unele din aceste ONG-uri sunt cofinanțate din bugetul administrației publice locale. Puține dintre aceste organizații sunt angajate în campanii de sensibilizare sau monitorizează activ implementarea politicilor guvernamentale la nivel local, regional sau național.

PRINCIPALELE DOMENII DE INTERES ȘI RECOMANDĂRI

Măsurile generale de implementare

ART. 4, 42 ȘI 44 (PARAGRAFUL 6) AL CONVENȚIEI

Republica Moldova s-a concentrat pe adoptarea de legi în detrimentul implementării acestora: conform Indexului de Protecție a Copilului, Moldova a obținut 0.52 dintr-un scor maxim posibil de 1.0 în ceea ce privește implementarea angajamentelor asumate în cadrul Convenției ONU privind Drepturile Copilului. Indexul evidențiază o discrepanță mare între politicile adoptate și implementarea lor. În plus, nu există nici o strategie națională atotcuprinzătoare pentru punerea în practică a Convenției ONU privind Drepturile Copilului. Planul Național de Acțiune a Acordului de Asociere UE-Moldova este cea mai cuprinzătoare strategie din perspectiva protecției drepturilor copiilor.

ANGAJAMENTUL GUVERNULUI DE A IMPLEMENTA CONVENȚIA UNCRC - DICREPAȚA DINTRE POLITICILE ADOPTATE ȘI IMPLEMENTAREA LOR

Și alte măsuri generale rămân în urmă la capitolul implementare. Coordonarea eforturilor între autoritățile relevante este încă insuficientă. Se atestă lipsa colectării cuprinzătoare, dezagregate, continue și coordonate a datelor privind drepturile copiilor. Informarea publicului și organizarea training-urilor privind drepturilor copiilor, atât pentru copii, cât și pentru specialiști, este de asemenea deficitară, sporadică și realizată în mare parte de către ONG-uri.

Republica Moldova are desemnat, începând cu 2008, un ombudsman pentru copii, ca urmare a modificării Legii privind Avocatul Poporului (ombudsmanului). Numirea în funcție a ombudsmanului pentru copii a fost întotdeauna afectată de o procedură de numire în funcție defectuoasă și lipsită de transparență, de politizarea întregului proces de selecție a candidaților, etc. Drept urmare, funcția de Avocat al Poporului pentru copii a suferit o pierdere de imagine și încredere din partea societății civile și a ONG-urilor.

Organizațiile societății civile (OSC) participă la dialog cu autoritățile, însă impactul lor asupra politicilor guvernamentale rămâne în continuare limitat. Cu toate acestea, ONG-urile joacă un rol important în asigurarea protecției copilului, în special în promovarea și implementarea reformelor, inclusiv prin intermediul unor contribuții financiare considerabile. Finanțarea OSC se face în special de către donatori străini, puține ministere oferind sprijin financiar de volum mic pentru proiecte de cooperare cu OSC.

De foarte multe ori, cooperarea guvernului cu societatea civilă se rezumă la un transfer de responsabilitate. ONG-urile prestează servicii, iar angajamentul autorităților (centrale și locale) privind implementarea drepturilor copiilor pare a slăbi. Autoritățile nu prestează, monitorizează, coordonează sau au grijă de calitatea serviciilor, dar nici nu se simt responsabili pentru serviciile prestate de către ONG-uri.

RECOMANDĂRI

- ☞ Continuarea armonizării legislației cu principiile și prevederile Convenției privind Drepturile Copilului și alocarea resurselor umane și financiare adecvate pentru sprijinul eforturilor de implementare a legislației relevante.
- ☞ Desfășurarea studiilor de fezabilitate privind semnarea și ratificarea Protocolului Opțional al Convenției privind Drepturile Copilului, în ceea ce privește procedura de depunere a plângerilor individuale și a altor acțiuni pentru ratificarea Protocolului Opțional privind procedura de comunicare a CDC.
- ☞ Guvernul trebuie să elaboreze o strategie comprehensivă, care să fie înțeleasă de toată lumea și să definească clar politica statului privind copiii și drepturile lor (acest fapt va genera alte acțiuni coerente).
- ☞ Consolidarea capacităților Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului de coordonare a eforturilor de implementare a CDC, atât în ceea ce privește autoritatea de a acționa, cât și în ceea ce privește resursele ce le stau la dispoziție.
- ☞ Planificarea resurselor suplimentare pentru biroul Ombudsmanului pentru copii și consolidarea capacităților angajaților de a înțelege și implementa CDC, inclusiv a principiilor generale.
- ☞ Revizuirea și elaborarea unui program de învățământ pentru formarea inițială și la locul de muncă a specialiștilor care lucrează cu copiii în vederea integrării CDC în practica de zi cu zi.
- ☞ Colaborarea cu Consiliul Europei și folosirea resurselor existente, inclusiv a celor dezvoltate de către ONG-urile autohtone, în vederea includerii Educației privind Drepturile Omului în

toate nivelele sistemului de învățământ, elaborarea instrucțiunilor pentru învățători și a manualelor din perspectiva drepturilor copilului.

- ☞ Elaborarea și implementarea cadrelor de cooperare transparente și clare cu societatea civilă, bazată pe principiile CDC și înțelegerea abordărilor bazate pe drepturile omului.
- ☞ Dezvoltarea participativă a documentelor, inclusiv prin consultarea cu societatea civilă și beneficiarii lor trebuie să fie luată mai mult în considerare de către autorități.
- ☞ Îmbunătățirea cooperării inter-sectoriale și colectarea dezagregată a datelor. Asigurarea analizei comprehensive în curs de desfășurare a situației drepturilor copiilor. Utilizarea indicatorilor bazați pe drepturi și analiza opiniilor copiilor, în special a celor marginalizați, cu privire la modul în care se bucură de drepturile lor.

Principii generale

ART. 2, 3, 6 ȘI 12 ALE CONVENȚIEI

INTERESUL SUPERIOR AL COPILULUI

În ceea ce privește cele patru principii ale Convenției, situația este similară cu rezultatele obținute la nivel legislativ și de politici, și anume lipsa transpunerii în practică. Acest fapt se datorează în mare parte resurselor limitate (umane, instruirii, instrucțiunilor, instrumentelor, bugetului etc.). Din acest motiv, în multe sfere, principiile în cauză fie nu sunt deloc aplicate, fie doar ad-hoc și/sau limitat; lipsește o abordare intra-sectorială și inter-sectorială comună.

ÎN TOATE ACȚIUNILE REFERITOARE LA COPII, INDIFERENT DACĂ SUNT REALIZATE DE AUTORITĂȚI PUBLICE SAU DE INSTITUȚII PRIVATE, INTERESUL SUPERIOR AL COPILULUI TREBUIE SĂ FIE CONSIDERAT PRIMORDIAL.

Dorim să evidențiem în mod special problemele legate de aplicarea principiului "Interesului Superior al Copilului". Conceptul de "interes superior al copilului" este foarte des redus exclusiv la dreptul copilului de a locui într-un mediu familial. Alte drepturi ale copiilor sunt de regulă omise în procesul de evaluare și determinare a interesului superior pentru fiecare copil în parte. De exemplu, opiniile copiilor nu sunt nici solicitate, nici auzite, iar drepturile lor la protecție împotriva violenței, la educație și dezvoltare nu sunt luate în considerare.

RECOMANDĂRI

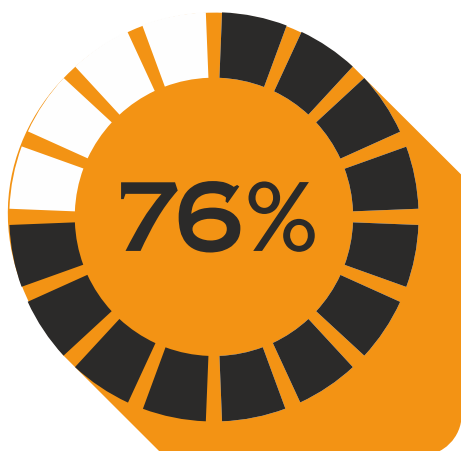
- ☞ Este necesar un studiu de referință cu privire la modul în care sunt înțelese și aplicate principiile CDC în diferite sectoare, precum și eforturi sistematice de colectare a datelor și de analiză a practicilor uzuale în aplicarea acestor principii.
- ☞ Conceptele tuturor principiilor CDC trebuie clarificate și definite în legislație și politici, în conformitate cu CDC și comentariile generale ale Comitetului pentru Drepturile Copilului.
- ☞ Revizuirea politicilor și practicilor pentru a asigura că sistemul de învățământ sprijină dezvoltarea holistică și este incluziv, luând în considerare toate grupurile potențial excluse de copii, inclusiv copiii din familiile nevoiașе, copiii comunității de romi, copiii de alte confesiuni religioase decât creștini ortodocși sau atei.

- ☞ Este necesară dezvoltarea de resurse bazate pe drepturi cu privire la modul de aplicare a principiului interesului superior al copilului (evaluare și determinare, redresare) în procesele care afectează a) copiii individuali și b) copii ca și un grup (ex. evaluarea impactului asupra drepturilor copilului).
- ☞ Resursele bazate pe drepturi trebuie dezvoltate și referitor la modul de aplicare a principiului de participare a copilului în diferite medii, sectoare și nivele. Aceste resurse trebuie să includă și standarde de practică (bazate pe cerințe fundamentale) pentru a continua planificare, monitorizare și îndrumare a participării eficiente și etice a copiilor în diferite medii (educație, servicii sociale, justiție, sănătate).
- ☞ Întărirea sistematică a capacităților în toate sectoarele în vederea creșterii îndemnării specialiștilor privind integrarea principiilor CDC în practica de lucru de zi cu zi. Această pregătire trebuie să fie o parte obligatorie a formării atât înainte, cât și în timpul angajării tuturor specialiștilor implicați în lucrul cu copiii.

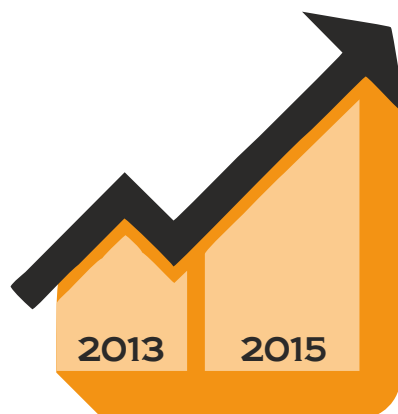
Violența împotriva copiilor

ART. 19 ȘI 39, 37 PARAGRAFUL 1 ȘI ART. 28 PARAGRAFUL 2 AL CONVENȚIEI

În 2012 a fost dezvăluit faptul că 76% dintre copiii cu vârste cuprinse între 2-14 ani au fost disciplinați în cadrul familiei prin aplicarea violenței, care include atât abuzul psihologic, cât și pedepsele corporale. Datele statistice ale Inspectoratului General al Poliției arată o creștere a cazurilor raportate de violență împotriva copiilor în cadrul familial, de la 138 cazuri în 2013 la 230 cazuri în 2015. Cu toate acestea, doar pentru 76 din cazurile raportate în 2013 și pentru 118 cazuri raportate în 2015 au fost deschise dosare penale în baza infracțiunii de violență în familie. Copiii nu doar simt pe pielea lor, dar sunt și martori ai abuzurilor emoționale. Un sondaj național condus în 2010 a dezvăluit că jumătate dintre copii sunt martori oculari ai disputelor dintre părinți și că doar 1 din 5 copii din mediul rural nu se tem de părinții lor. Copiii sunt destul de des (21%) sau foarte frecvent (6%) și victime ale agresiunilor în instituțiile școlare.

COPII 2-14 ANI DISCIPLINAȚI ÎN CADRUL FAMILIEI PRIN APLICAREA VIOLENȚEI, CARE INCLUDE ATÂT ABUZ PSIHOLAGIC, CÂT ȘI PEDEPSE CORPORALE

CREȘTEREA CU 50% A INFRACTIUNILOR SĂVÂRȘITE ÎN CARE COPIII SUNT VICTIME ALE AGRESIUNILOR SEXUALE, ÎNREGISTRATE DE INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI (DE LA 166 LA 332).

Între 2013 și 2015, Inspectoratul General al Poliției a atras atenția asupra creșterii cu 50% a infracțiunilor săvârșite în care copiii sunt victime ale agresiunilor sexuale (de la 166 la 332). În 33 cazuri din 2013 și în 39 cazuri în 2015 aceste infracțiuni au fost comise în familie, de către tată, concubinul mamei sau rude. Creșterea numărului de cazuri de violență împotriva copiilor raportate poate fi explicată prin îmbunătățirea raportării de către specialiști, ca urmare a implementării instrucțiunilor privind mecanismul de cooperare între instituții, în vederea identificării, evaluării, referirii, acordării sprijinului și monitorizării copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, care a demarat în aprilie 2014. Cifrele reale ale cazurilor de violență, abuz și neglijare posibil să fie mult mai mari din moment ce nu toate cazurile sunt raportate la poliție pentru a fi înregistrate și luate măsurile necesare de către sistemul de învățământ, sănătate, servicii de protecție socială, părinți și însăși copii.

Majoritatea părinților au pălmuit propriul copil cel puțin o dată în viață, iar mulți dintre ei consideră că sunt condiții în care pedepsele corporale sunt "acceptabile". În 2012, s-a depistat că doar 22% din copii au fost disciplinați prin măsuri non-violente. De fapt, un studiu din 2010 a dezvăluit faptul că 71% dintre adulți acceptă că pedepsele corporale aplicate copiilor nu contribuie la educarea acestora. De regulă, părinții care justifică pedepsele corporale sunt împotriva aplicării pedepselor corporale față de copiii lor dacă acestea sunt aplicate de către străini. Ei consideră că doar mamele și tații au dreptul să aplice pedepse corporale atunci când cred că este necesar.

Singurul serviciu specializat pentru susținerea copiilor victime sau martori ale abuzurilor, neglijării și exploatării este gestionat de către un ONG cu surse provenind de la donatori externi, din moment ce acest fel de serviciu nu este reglementat la nivel național și nu sunt prevăzute fonduri pentru acest scop. Serviciul oferă anual asistență pentru circa 600 de cazuri.

RECOMANDĂRI

- ☞ Implementarea, la nivel local, a măsurilor de prevenire a abuzului și neglijenței în familie, precum instruirea părinților și acordarea asistenței financiare.
- ☞ Verificarea clarității și a asumării totale a sarcinilor de autoritate tutelară de către actorii locali calificați, în conformitate cu legile în vigoare și cu principiul CDC al interesului superior al copilului.
- ☞ Asigurarea prezenței suficiente a serviciilor sociale, inclusiv a celor specializate sau foarte solicitate, conform nevoilor oamenilor, nu doar disponibilității financiare.
- ☞ Revizuirea abordărilor sistemului de dezvoltare profesională, a formării continue la locul de muncă și premergătoare în domeniul protecției copilului și asistenței sociale și asigurarea dezvoltării sistemice a acestor abordări.
- ☞ Dezvoltarea serviciilor specializate și a celor de necesitate sporită pentru copiii victime ale abuzurilor și violenței, inclusiv a standardelor de calitate și financiare, a procedurilor de asistență și programelor de formare a personalului.
- ☞ Stabilirea scopului general atât pentru sistemul educațional, cât și cel al serviciilor sociale în creșterea și educarea unei noi generații de părinți care să fie înzestrați cu abilități de educare a copiilor.
- ☞ Creșterea gradului de sensibilizare a societății civile și oferirea informațiilor împotriva metodelor de educație și comunicare violente etc., la nivel de instituții (standarde de calitate pentru personalul în contact direct cu copiii, metode independente de raportare a cazurilor

de abuz și violență etc.), și la nivel individual (cursuri de educare a părinților).

- ☞ Impulsionarea comunicării pentru dezvoltare și cooptarea reprezentanților mass media în vederea informării și creării de capacități pentru părinți, astfel ca aceștia să aibă grijă de copiii lor și să-i protejeze împotriva violenței, abuzului, neglijării, traficului și exploatarei.
- ☞ Utilizarea opiniei publice ca și instrument de încurajare a unui comportament corect și de raportare a cazurilor de abuz și violență împotriva copiilor.
- ☞ Monitorizarea comprehensivă a tuturor instituțiilor de detenție pentru copii de către Ombudsmanul pentru Drepturile Copiilor și oferirea posibilității ca acești copii să raporteze cazurile de abuz și violență.

Mediul familial și îngrijirea alternativă

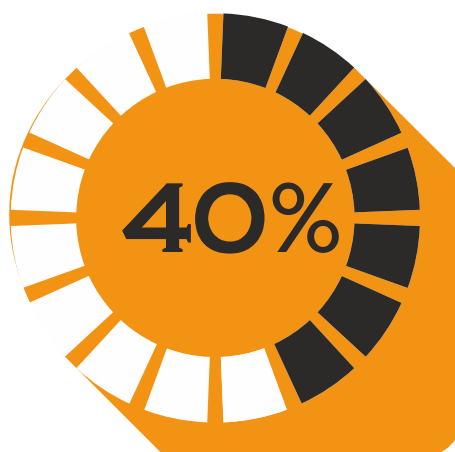
ART. 5, 9-11, ART. 18, ART. 20-21, ART. 25, ART. 27 PARAGRAFUL 4 AL CONVENȚIEI

Strategia privind Protecția Copilului pentru anii 2014-2020 și Planul de Acțiune includ o serie de măsuri destinate familiilor și copiilor, în special, pentru prevenirea și lupta împotriva violenței, prevenirii instituționalizării, precum și de reconciliere a activității profesionale cu viața de familie. Strategia nu oferă însă măsuri pentru prevenirea sărăciei în rândul copiilor.

Ca și regulă, politicile existente se axează în special pe anumite categorii de beneficiari și nu au o abordare orientată pe copii. Mai mult chiar, măsurile impuse vin ca răspuns la situații de penurie și la separarea ulterioară a copiilor de părinții lor, și nu sunt întotdeauna axate pe prevenirea riscurilor sau prevenirea separării copiilor de familiile lor.

În Republica Moldova, fenomenul imigraționist stă la temelia problemei copiilor separați de părinții lor; acesta este cazul pentru mai mult de 50% din copiii înregistrați oficial ca și "rămași fără îngrijire părintească".

Aproape 40% din copiii din Moldova locuiesc cu un singur părinte, iar 11% din ei cu nici unul dintre părinții lor biologici. Mai mult de 3.000 de copii sunt înregistrați în fiecare an ca și "rămași fără îngrijire părintească". Numărul copiilor sub vârsta de doi ani, lipsiți de îngrijirea părintească, este în creștere într-un ritm mai lent (de la 270 cazuri noi în 2014 la 341 cazuri

COPII LOCUIND CU UN SINGUR PĂRINTE

SCĂDEREA, ÎNTR-O PERIOADĂ DE 2 ANI, CU 50% A NUMĂRULUI DE COPII INSTITUȚIONALIZAȚI

în 2015). Deși nu este o cifră prea mare, consecințele oportunităților pierdute de a crea un atașament solid la o așa vârstă fragedă sunt devastatoare pentru copii și familii.

Scăderea numărului de copii instituționalizați între 2007 și 2012 cu peste 50% și crearea serviciilor alternative de îngrijire se datorează implementării Strategiei Naționale și Planului de Acțiuni 2007-2012 privind reformarea sistemului de îngrijire a copiilor și participării ONG-urilor (cu resurse, inclusiv financiare). În realitate, odată ce fondurile donatorilor, care în prezent susțin organizațiile societății civile, sunt redirecționate spre alte cauze, nu se poate ști cu exactitate dacă activitățile acestor organizații vor rămâne la același nivel.

Procedurile de adopție în Moldova includ o clauză de "interes superior al copilului" și delegă responsabilitatea pentru acest proces unor anumite autorități competente. Nu există însă standarde de calitate pentru serviciile de adopție astfel încât să existe o standardizare a procesului și a rezultatelor. Moldova are încă de implementat la nivel național practici de adopție care să corespundă celor mai bune practici internaționale. Nu toate raioanele țării au destule resurse să gestioneze procesul de recrutare și preselecție a potențialilor părinți adoptivi, să îndrume și să instruiască părinții adoptivi și să asigure că familia adoptivă și copilul adoptat se potrivesc. Tergiversarea soluționării cazurilor de adopție este verificată la toate nivelele. Judecătorii nu acordă prioritate cazurilor de adopție, cu toate că ar trebui să aibă o "procedură specială" pentru astfel de dosare. La momentul de față, soluționarea unui dosar de adopție durează, în medie, de la început până la sfârșit, până la 2 ani.

RECOMANDĂRI

Mediul familial

- ☞ Asigurarea finanțării adecvate din partea statului pentru implementarea Strategiei de Protecție a Copilului pentru anii 2014-2020, inclusiv și pentru dezvoltarea serviciului, recrutarea personalului, instruire și remunerare.
- ☞ Crearea unui pachet minim de servicii la nivel de comunitate, finanțate din bugetul de stat;
- ☞ Axarea, în special, pe serviciile de prevenire, precum sunt consolidarea familiei, consolidarea abilităților părintești în creșterea și educarea copiilor, responsabilizarea copiilor, îmbunătățirea practicilor forței de muncă, a atitudinilor societății civile etc.

Famiile afectate de migrație

- ☞ Monitorizarea copiilor rămași fără grija părinților și oferirea protecției corespunzătoare în funcție de necesități
- ☞ Întreprinderea măsurilor de informare și creștere a gradului de sensibilizare a părinților cu privire la riscurile la care sunt supuși copiii rămași fără tutela părinților.

Copii lipsiți de mediul familial

- ☞ Continuarea reformei sistemului rezidențial, inclusiv prin stabilirea unei date concrete de la care instituționalizarea copiilor cu vârstele cuprinse între 0-3 ani va fi interzisă.
- ☞ Revizuirea și actualizarea constantă a regulamentelor și a standardelor pentru serviciile existente și cele nou create, implementarea recomandărilor din procesele de acreditare și adaptarea la nevoile beneficiarului.
- ☞ Verificarea și asigurarea faptului că toate categoriile de copii care cad sub incidența probabilității excluderii, cum ar fi romii, cei nevoiași sau cu dizabilități, se bucură de același nivel de acces, sunt prevenite și protejate în același fel ca și toți copiii.

- ☞ Implementarea programelor de instruire cu privire la modul de viață de sine stătător pentru toate categoriile de copii care părăsesc instituțiile de stat de îngrijire a copiilor. Aplicarea experienței ONG-urilor implicate în aceste procese.

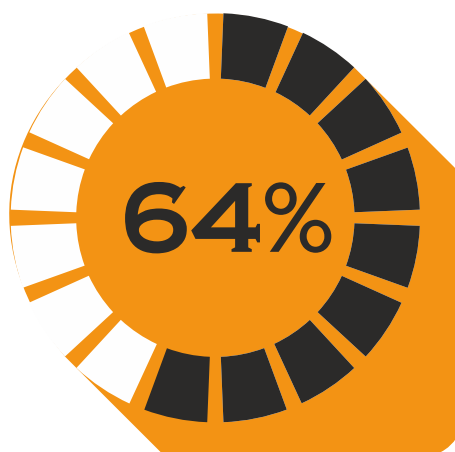
Adopția

- ☞ Revizuirea cât mai urgentă a procedurilor de adopție (inclusiv a registrului adopțiilor, stabilirea criteriilor clare de potrivire, revizuirea programelor de instruire a părinților etc.) și îmbunătățirea cadrului legal și normativ, inclusiv prin ajustarea în paralel a regulilor și procedurilor. Elaborarea și implementarea standardelor de calitate ce ar trebui să aibă o abordare de management de caz pentru toate procedurile de adopție. Elaborarea procedurilor eficiente de potrivire. Alocarea resurselor suficiente pentru îmbunătățirea și aplicarea la scară națională a Registrului Național al Adopțiilor (cu date despre copiii adoptabili și a potențialilor părinți: registrul trebuie să fie reînnoit regulat, accesibil prin mijloace electronice și să păstreze toate informațiile relevante necesare pentru potrivirea unui copil cu părinții adoptivi).

Dizabilitate, servicii de sănătate și de bunăstare de bază

ART. 6 PARAGRAFUL 2, ART. 24, ART. 26 ȘI 18 PARAGRAFUL 3, ART. 27 PARAGRAFELE 1-3, ART. 33 ALE CONVENȚIEI

La sfârșitul anului 2014, datele statistice estimau existența a 184.8 mii de persoane cu dizabilități (5,2% din populația țării), inclusiv 13.4 mii copii cu vârsta cuprinsă între 0 și 17 ani (1,8% din numărul total de copii din Republica Moldova). Chiar dacă în ultimii cinci ani s-a înregistrat o reducere aparentă a numărului copiilor cu dizabilități cu 7,9%, majoritatea specialiștilor nu sunt de acord cu datele statistice și consideră că sunt periculoase pentru elaborarea de politici adresate copiilor cu dizabilități. Ținând cont de faptul că nu există un sistem unic de colectare a datelor cu privire la copiii cu dizabilități care sunt beneficiari de servicii de sănătate, educație, sociale, etc. și a datelor cu privire la copiii cu dizabilități care nu dispun de acte de identitate, a căror dizabilitate nu este stabilită și care nu sunt beneficiari ai sistemului de protecție socială, iar unii copii cu dizabilități minore sunt identificați doar când ating vârsta de școlarizare, cifra reală este mult mai mare.

PROCENTAJUL COPIILOR CU DIZABILITĂȚI, DIN NUMĂRUL TOTAL DE COPII PLASAȚI ÎN INSTITUȚIILE DE TIP REZIDENȚIAL SUB ADMINISTRAREA MINISTERULUI EDUCAȚIEI

Cauzele principale de dizabilitate la copii sunt malformațiile congenitale și anomaliile

cromozomiale (24%), tulburările mintale și de comportament (19,9%) și afecțiunile sistemului nervos (14,6%). În regiunile rurale, ponderea copiilor cu grad de dizabilitate severă este mai mică (36,5%) comparativ cu cea din regiunile urbane (44,8%), iar ponderea copiilor cu grad de dizabilitate pronunțată este, din contra, mai mare în regiunile rurale (44,6%), comparativ cu cea din regiunile urbane (38,8%).

Îngrijirea de tip rezidențial continuă să fie opțiunea cea mai frecvent utilizată în cazul copiilor cu dizabilități. Autoritățile nu oferă părinților de noi-născuți cu dizabilități informație suficientă și asistență adecvată despre metodele speciale de îngrijire și creștere a acestor copii în sânul familiei. În aceste circumstanțe, părinții optează pentru instituționalizare, în special ținând cont de faptul că sunt susținuți de specialiști. La sfârșitul anului 2014, cel puțin 64% dintre copiii plasați în instituțiile de tip rezidențial sub administrarea Ministerului Educației erau copii cu dizabilități, și cel puțin 1/3 din beneficiarii celor două instituții administrate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei erau copii. Suma (deși indexată în fiecare an) indemnizației sociale acordată copiilor cu dizabilități și de beneficii acordată familiilor care au la întreținere copii cu dizabilități este mai mică decât minimumul de existență la nivel național și nu acoperă necesitățile reale ale beneficiarilor.

RECOMANDĂRI

Copiii cu dizabilități

- ☞ Stabilirea unui moratoriu de plasare a copiilor cu dizabilități în instituțiile de tip rezidențial.
- ☞ Crearea unui mecanism eficient de finanțare a serviciilor sociale adresate copiilor cu dizabilități, care vor include atât fonduri de la bugetele autorităților publice locale, cât și de la bugetul central. Garantarea accesului finanțat de stat la serviciile comunitare de bază și la serviciile sociale specializate, adresate copiilor cu dizabilități.
- ☞ Diversificarea și multiplicarea, la nivel raional, a serviciilor de reabilitare și recuperare pentru copiii cu dizabilități fizice.
- ☞ Crearea serviciilor pentru prevenirea dizabilităților începând cu perioada pre-natală. Dezvoltarea serviciilor de intervenție timpurie în fiecare raion și asigurarea finanțării acestora de la bugetul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină
- ☞ Dezvoltarea resurselor umane angajate în serviciile sociale adresate copiilor cu dizabilități în baza formării inițiale și continue la locul de muncă. Evaluarea și promovarea personalului din sistem în conformitate cu aptitudinile și performanțele lor.
- ☞ Desfășurarea studiilor și a cercetărilor de monitorizare a (ne)respectării drepturilor copiilor cu dizabilități și a familiilor acestora, care ar contribui la dezvoltarea acțiunilor eficiente pentru aplicarea drepturilor.
- ☞ Asigurarea accesului rezonabil la infrastructura socială și integrarea acestora în așa fel încât copiii cu dizabilități să se bucure de drepturile lor în aceeași măsură ca și copiii fără dizabilități.
- ☞ Informarea părinților care au copii cu dizabilități despre metodele speciale de acordare a asistenței în dependență de dizabilitate și despre serviciile sociale, de reabilitare, de recuperare, etc. sunt adresate acestora.
- ☞ Desfășurarea campaniilor de sensibilizare cu privire la copiii cu dizabilități.
- ☞ Consolidarea mecanismelor de informare și de sesizare a situațiilor de discriminare și de încălcare a drepturilor copiilor. Informarea cât mai clară a copiilor cu dizabilități, a părinților și a îngrijitorilor despre existența acestor mecanisme și modul în care pot fi accesate.

Educație, timp liber și activități culturale

ART. 28-31 ALE CONVENȚIEI

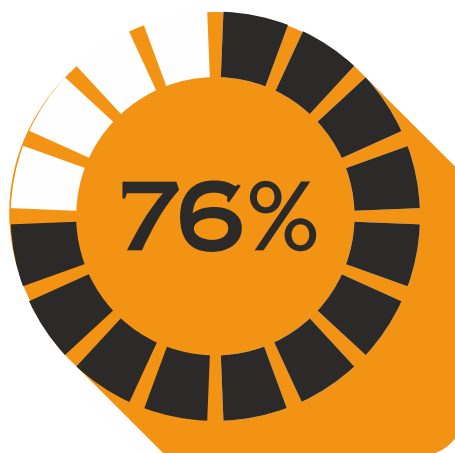
În anul școlar 2015/16, mai mult de 10.000 de copii cu necesități educaționale speciale au fost înscriși în instituțiile preșcolare și de învățământ secundar (aproximativ 2.400 în instituțiile preșcolare și puțin peste 10.000 în primare și secundare, inclusiv aproximativ 4.000 de copii cu dizabilități). La toate nivelele, copii romi înregistrează rate de înscriere la școală mult mai scăzute decât copiii neromi. O pondere mare a copiilor cu dizabilități nu frecventează școala, în special cei mici și tinerii cu vârsta între 16-21 ani. Doar 1/3 din copiii cu dizabilități care își fac studiile în instituțiile de învățământ secundar (gimnaziu) o absolv, iar mai puțin de 10 elevi în fiecare an ajung în clasa 11.

Sărăcia are un impact semnificativ asupra înscrierii la instituțiile de învățământ preșcolar și secundar (ciclul II – liceu).

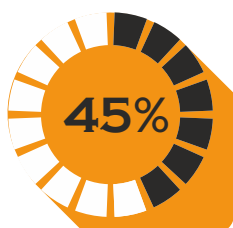
În anul academic 2015/16, rețeaua de instituții de învățământ primar și secundar era format din 1.323 școli. În 2010, s-a constatat că până la jumătate din numărul de școli rurale din Republica Moldova trebuie să fie reorganizate în următorii cinci ani pentru a răspunde declinului acut al populației înregistrate în ultimii 20 de ani. 20% din întreaga rețea de școli primare și secundare a fost supusă modificărilor conform reformei de optimizare a rețelei școlare. Totuși, aceste modificări presupun că nu mai mult de 2% din elevii claselor 4, 9 și 12 au fost afectate de închiderea școlii și alte 0,74 % au fost afectate de închiderea clasei.

Multe școli rurale sunt caracterizate de neajunsuri când este vorba de blocurile sanitare din interiorul instituției (45%), alimentarea cu apă (69%), sistemul central sau autonom de încălzire (63%), și lipsa facilităților sportive și serviciilor specializate. În ceea ce privește învățământul preșcolar, 15% din astfel de instituții din afara Chișinăului nu dispun de apă la robinet (2% în Chișinău) și 45% au blocurile sanitare situate în afara clădirii școlii (9% în Chișinău).

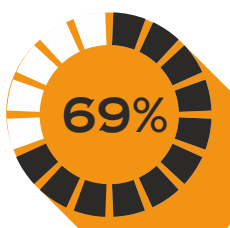
Rata elev-învățător în sistemul de învățământ primar și secundar rămâne a fi aproape 17 elevi per învățător. Rata pentru învățământul secundar însă continuă să scadă: 10 și respectiv 11.

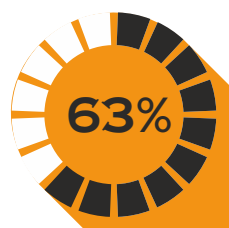
COPII 2-14 ANI CARE EXPERIMENTEAZĂ CEL PUȚIN O FORMĂ DE VIOLENȚĂ (ABUZ PSIHOLÓGIC SAU PEDEAPSĂ CORPORALĂ)

ȘCOLI DIN MEDIUL RURAL FĂRĂ UNITĂȚI SANITARE ÎN INTERIORUL INSTITUȚIEI

ȘCOLI DIN MEDIUL RURAL FĂRĂ APĂ CURENTĂ

ȘCOLI DIN MEDIUL RURAL FĂRĂ SISTEM CENTRAL SAU AUTONOM DE ÎNCĂLZIRE

Se atestă un deficit de cadre didactice pentru anumite discipline de învățământ, în special matematică, fizică și chimie, limba română (în 10% din școli). Prin urmare, mai mult de 10% dintre cadrele didactice predau 3-5 discipline, chiar dacă nu sunt calificați pentru aceasta. De asemenea, 15% dintre toate cadrele didactice sunt peste vârsta de pensionare. În plus, lipsa cadrelor calificate și instruite a împiedicat crearea grupelor de creșă într-un număr mare de grădinițe.

Legislația Republicii Moldova stipulează că învățământul preșcolar, primar și secundar este finanțat integral de stat, iar învățământul în aceste instituții este gratuit. Din martie 2016, Codul de Etică interzice cadrelor didactice să accepte bani de la părinți. În practică, aproape toți părinții fac plăți formale și informale, în marea majoritate prin intermediul Asociației Părinților, fără a intra în detalii și fără a insista ca formalitățile să fie respectate. Fiind diferite ca sumă și natură și plătite la diferite intervale de timp, aceste plăți au devenit o normă acceptată din punct de vedere social și reprezintă o contribuție substanțială la cheltuielile totale prevăzute pentru învățământ. Contribuția totală formală (2.058 milioane MDL, o creștere cu 44% din anul 2012) și informală (309 milioane MDL, o creștere cu 8% din anul 2012) a părinților echivalează practic cheltuielile publice totale pentru învățământul primar și secundar. Media anuală totală per elev a fost mai mare decât salariul lunar al învățătorului. Diverse studii efectuate de-a lungul anilor au stabilit că dacă părinții ar avea o alegere, jumătate din numărul lor nu ar plăti.

Calitatea învățământului continuă să fie asociată unui volum mare de informație învățată și obținută. Există două probleme principale asociate acestei abordări.

În primul rând, această abordare este foarte îngustă. Accentul este pus pe informația academică, cognitivă. Punerea cunoștințelor în practică, dezvoltarea abilităților și atitudinilor, dezvoltarea socială și emoțională a copiilor este neglijată în sistemul de învățământ din Republica Moldova. Principala critică la programul de studii mărturisită de cadrele didactice, părinți, elevi și ONG-uri include: nivel înalt de teorie, nivel mic de relevanță și utilizare în practică, accentul în cadrul testărilor și examenelor pus pe reproducerea conținutului și nu pe evaluarea competenței; dezvoltarea limitată a aptitudinilor de antreprenor și de viață, comunicarea, soluționarea problemelor, cooperarea și lucrul în echipă, planificarea și gestionarea propriului proces de învățare, utilizare TIC, etc.; lipsa consilierii profesionale.

Drepturile copiilor nu reprezintă o disciplină integrată în programul școlar sau în practicile/mediul școlar general. Cadrele administrative și didactice nu dispun de resurse, inclusiv de instruire, pentru a pune în practică standardele școlare orientate spre copil, aprobate în 2013. Chiar dacă în multe școli există consiliul elevilor, un număr mare de elevi sunt de părerea că aceste consilii fac foarte puțin, sau chiar nimic, pentru a proteja dreptul lor de a fi auziți. În plus, în multe școli, activitatea consiliului școlar este, se pare, orchestrată și manipulată de cadrele didactice. Monitorizarea și evaluarea sistemului nu este coerentă cu principiile programului educațional declarat privind dezvoltarea competențelor.

În al doilea rând, din cauza programului școlar încărcat, copiii dispun de prea puțin timp liber. Acest lucru are consecințe negative ulterioare, ducând la stres, oboseală, probleme de sănătate, tulburări psihologice.

Pe lângă lipsa de timp, există oportunități limitate de joacă, implicare în activități extrașcolare, practicare a sporturilor, de a se bucura de un mediu plăcut pentru activități pentru copiii de toate vârstele. Oportunitățile copiilor cu dizabilități sunt și mai reduse, deoarece terenurile de joacă, transportul public, sălile de concert și alte spații nu sunt adaptate.

RECOMANDĂRI

Accesul la învățământ

- ☞ Implementarea acțiunilor specifice pentru asigurarea accesului la educație și menținerea în școală a tuturor copiilor, inclusiv a celor mai vulnerabili: copii mici, copii cu dizabilități, copii romi, mame adolescente, copii fără adăpost, copii în conflict cu legea, copiii imigranților, copii victime ale abuzului, neglijenței, exploatării, traficului etc.
- ☞ Asigurarea accesului la programele de dezvoltare timpurie a copilului prin finanțare și alocare de resurse umane instruite, diversificarea (supravegherea copilului, grădinițe colective, private, dădace licențiate) SDAC, în special în comunitățile mai mici și lipsite de astfel de servicii.

Infrastructura și resursele școlii

- ☞ Asigurarea infrastructurii și a condițiilor adecvate în școli și grădinițe, bazate pe necesitățile copiilor.
- ☞ Crearea oportunităților gratuite pentru participarea copiilor la activitățile de timp liber (sportive, culturale, muzicale, terenuri de joacă, etc.).
- ☞ Eliminarea taxelor informale din învățământ prin sensibilizarea învățătorilor și a părinților.

Calitatea învățământului

- ☞ Asigurarea formării relevante a cadrelor didactice înainte și în timpul angajării, bazate pe drepturile copilului.
- ☞ Revizuirea programului școlar și a materialelor didactice, inclusiv a manualelor, caietelor de lucru, etc. pentru asigurarea relevanței și conformității cu principiile de învățare a drepturilor omului.
- ☞ Statul trebuie să întreprindă acțiuni specifice pentru a îmbunătăți imaginea profesiei de învățător.
- ☞ Implementarea unui sistem de evaluare a performanței cadrelor didactice bazat pe indicatorii consultați cu societatea civilă, copiii și alte persoane interesate.
- ☞ Identificarea oportunităților de oferire a salariului conform performanței cadrelor didactice.
- ☞ Asigurarea implementării complete a standardelor Școlii Orientate spre Copil.

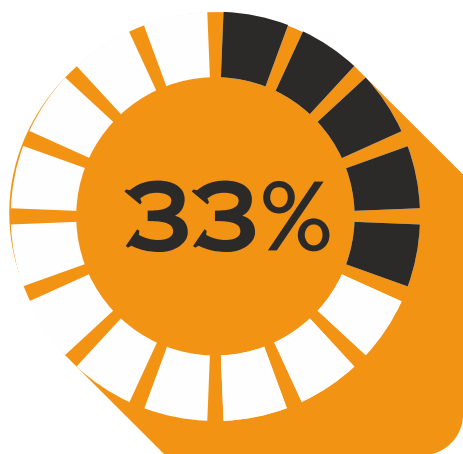
Măsuri speciale de protecție

ART. 22, 30, 32-36, ART. 37 PARAGRAFUL 1, 2 ȘI 4, ART. 38-40 ALE CONVENȚIEI

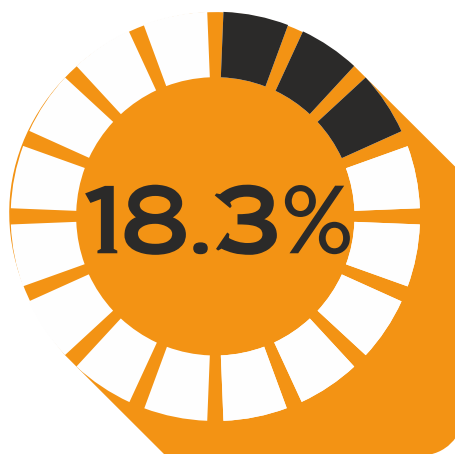
Ținând cont de faptul că peste 60% din populația țării locuiește în regiunile rurale și că cel puțin 1/4 din forța de muncă adultă este angajată în lucrările agricole, inclusiv în propriile gospodării agricole auxiliare, riscul de implicare a copiilor în muncă este mare.

Conform unui studiu efectuat în 2009, fiecare al treilea copil (177 mii) cu vârsta de 5-17 era angajat într-o activitate economică care generează venit. Toți acești copii (95,3%) lucrau în agricultură, în mare măsură (92%) ajutând părinții la propria afacere (gospodărie agricolă, prelucrarea pământului sau gospodărie agricolă auxiliară a familiei).

Potrivit acestui studiu, 109.000 (18,3%) din numărul total de copii erau exploatați prin muncă. Băieții (63%) și copiii din regiunile rurale (91%) sunt cei mai afectați. Din numărul total de copii angajați în muncă, 62,1% lucrau în condiții periculoase, iar 24,4% erau prea mici (5-11 ani) pentru a munci chiar și o oră pe săptămână. Cu toate acestea, în cadrul activităților de monitorizare a muncii copiilor desfășurate în 2014, Inspectoratul de Stat al Muncii a identificat doar 4 copii angajați în munci interzise copiilor.

FIECARE AL TREILEA COPIL 5-17 ANI (177,000 ÎN TOTAL) ESTE ANGAJAT ÎNTR-O ACTIVITATE PRODUCĂTOARE DE VENIT; DATE DIN 2009

COPII EXPLOATAȚI PRIN MUNCĂ (109,000 ÎN TOTAL)

Moldova înregistrează un scor de 0,568 din scorul posibil de 1,0 și ocupă locul șase din cele nouă la capitolul Indexul Protecției Copilului în tentativele sale de a preveni răpirea și vânzarea sau traficul copiilor. Chiar dacă scorul obținut de Republica Moldova la capitolul servicii și coordonare este înalt, capacitatea țării (0,250) și responsabilitatea (0,321) de prevenire și combatere a traficului de copii sunt limitate.

Ponderea de infracțiuni comise de copii din totalul numărului de infracțiuni a scăzut de la 3,6% în 2011 la 2,5% în 2015. În 2015, 374 de copii au fost condamnați, comparativ cu 320 de copii în 2013 și 329 de copii în 2011. Fiecare al doilea copil este condamnat pentru furt, urmat de huliganism (11%) și jaf (9%).

Numărul cauzelor aduse în fața instanței cu copii în calitate de pârât a crescut de la 819 la 1001 în 2015. În 2015, doar aproximativ 40% din 1.166 infracțiuni au fost deturnate. Aceasta indică asupra aplicării limitate a măsurilor alternative la faza de investigare penală.

Instruirea specialiștilor (procurori, ofițeri de investigare penală și avocați) nu este sistematică și depinde de propriile lor interese și selectarea unui anumit subiect din domeniul legislației. Sporadic, ONG-urile organizează cursuri de instruire de termen scurt, deși acestea se bazează pe un program bine structurat și materiale didactice. Totuși, programul Institutului Național de Justiție include module generale cu privire la justiția pentru copii și este prevăzut pentru formarea inițială și continuă a judecătorilor.

RECOMANDĂRI

Exploatarea economică, inclusiv munca copiilor

- ☞ Identificarea proactivă a copiilor implicați în diverse forme de munci pentru copii, inclusiv prin dezvoltarea capacităților Inspectoratului de Stat al Muncii.
- ☞ Propunerea specialiștilor în protecția copilului în structura de personal a Inspectoratului de Stat al Muncii.
- ☞ Implementarea campaniilor de sensibilizare și informare cu privire la riscurile asociate muncii copiilor.

Copiii străzii

- ☞ Definirea serviciilor relevante (de ex. adăposturi de zi sau de noapte, servicii de reabilitare și reintegrare cu susținere socială, educațională și psihologică pentru copii și părinți, și echipe mobile); adoptarea standardelor de calitate și financiare, cu elaborarea protocoalelor necesare de coordonare (între poliție, lucrători și servicii sociale) pentru sensibilizarea copiilor străzii.
- ☞ Identificarea de noi servicii bazate pe locație și prevalența necesității: la momentul de față există adăposturi de zi și centre de reabilitare generale, care pot găzdui copiii care locuiesc și muncesc în stradă.

Traficul de copii

- ☞ Revizuirea Sistemului Național de Referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane pentru o mai bună coordonare la nivel local, concretizarea responsabilităților și competențelor specialiștilor locali.

Administrarea justiției juvenile

- ☞ Elaborarea și implementarea unui cadru legislativ de prevenire a delincvenței în rândul copiilor, care, printre altele, ar prevedea implicarea instituțiilor competente.
- ☞ Elaborarea și implementarea unui cadru legislativ clar pentru a reglementa nu doar procesul de intervievare, ci și sursa de remunerare a intervievatorilor, criteriile de selecție, procedura de certificare și acreditare a intervievatorilor, etc.
- ☞ Elaborarea și implementarea unui cadru legislativ care ar reglementa profesia de psiholog, inclusiv sistemul de licențiere și acreditare a psihologilor cu dreptul de a practica psihologia. Edificarea capacității de lucru a psihologilor din cadrul școlilor și psihologilor care activează în Serviciul de Asistență Psiho-Pedagogică cu copiii aflați în conflict cu legea.

- ☞ Revizuirea cadrului de reglementare și evaluarea personalului Serviciului de Asistență Psiho-Pedagogică astfel încât să se permită implicarea psihologilor acreditați să participe în acțiunile de procedură și să asigure asistență copiilor care au fost implicați în proceduri juridice.
- ☞ Crearea și implementarea unui sistem de formare continuă la locul de muncă a specialiștilor care lucrează cu copiii aflați în conflict cu legea, precum și cu copiii victime și martori ai infracțiunilor.
- ☞ Organizarea campaniilor de sensibilizare publică și instruirea specialiștilor responsabili de stimularea raportării la autoritățile competente a tuturor infracțiunilor comise împotriva copiilor.
- ☞ Reformarea sistemului judiciar în vederea specializării curților sau identificării și implementării celei mai bune opțiuni de întrunire a necesităților copiilor în timpul examinării cauzelor cu implicarea copiilor, indiferent de statutul acestora (delincvenți, martori sau victime).
- ☞ Monitorizarea amplă a sistemului de justiție de către Ombudsmanul pentru Drepturile Copiilor din perspectiva interesului superior al copilului.

RESURSE

- ‘Moldova 2016 - Measuring government efforts to protect girls and boys’, de Jocelyn Penner Hall & Andy Guth, disponibil pentru download aici [👉](#) și pe link-ul www.aliantacf.md/publicatii/raportul-alternativ-privire-implementarea-uncrc-republica-moldova
- Rezultatele și recomandările Indexului de Protecție a Copilului sunt disponibile pentru vizualizare aici [👉](#) și pe link-ul www.childprotectionindex.org/country/moldova

CONTACT

EMAIL	office@aliantacf.md
TEL.	+373 22922 131
FACEBOOK	@apscf
TWITTER	@APSCF_Moldova
YOUTUBE	/APSCF

www.aliantacf.md